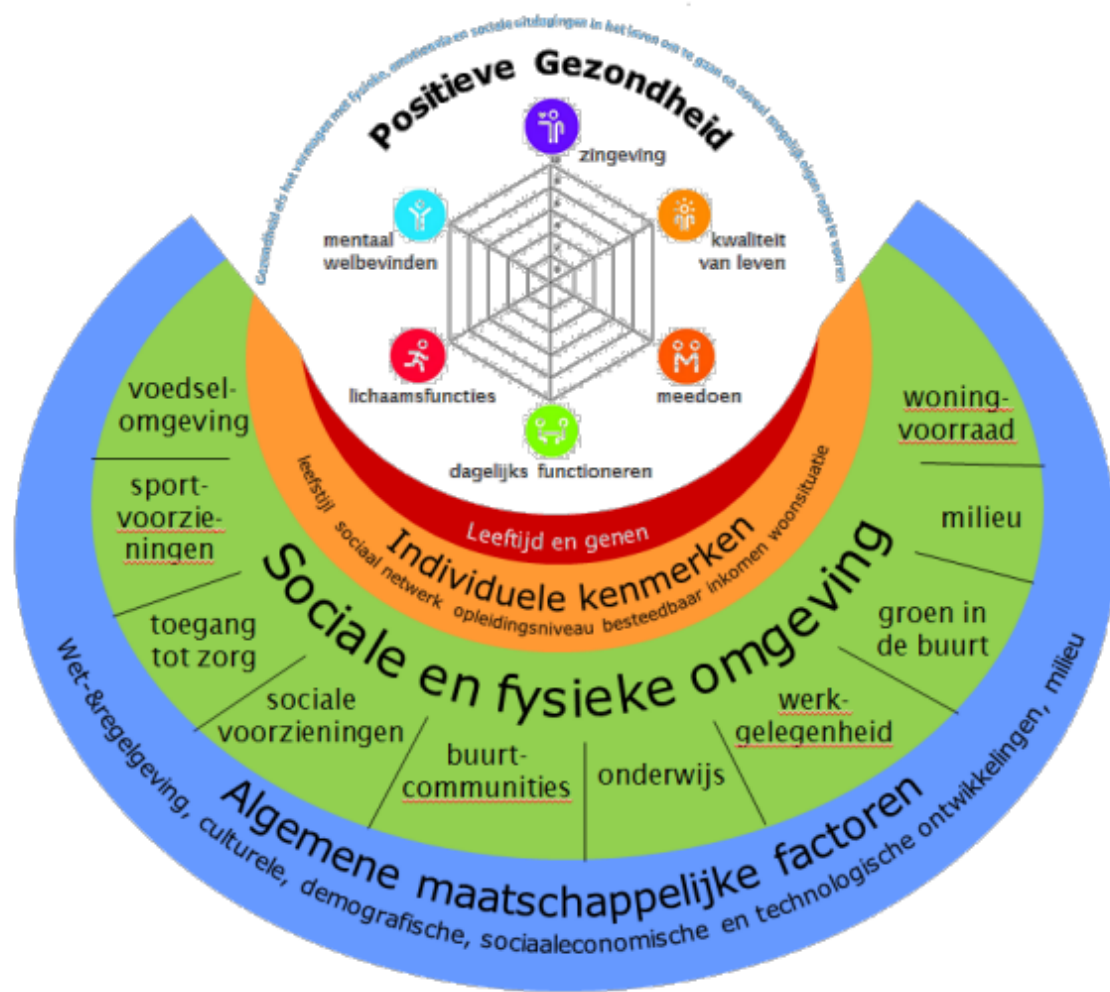

Plan van aanpak GALA

Gemeente Katwijk, 19 september 2023

Inhoudsopgave

Vraag 1: wat zijn de grootste opgaven?	3
Vraag 2: als voor onderdelen geen aanvraag is gedaan, geef dan aan waarom.....	9
Vraag 3A: wat wil de gemeente Katwijk bereiken? Onze ambitie	10
Vraag 3B: Wat gaat de gemeente Katwijk daarvoor doen?	11
Vraag 4. Ondersteunende onderdelen: Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie	20
Vraag 5: hoe wordt de voortgang bewaakt?	21
Vraag 6: hoe wordt samenhang en synergie nagestreefd?.....	21

Vraag 1: wat zijn de grootste opgaven?

1.0 Inleiding (algemeen)

Al onze inwoners kunnen naar vermogen meedoen. Al sinds de decentralisaties in 2015 streeft de gemeente Katwijk naar een inclusieve samenleving. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat onze inwoners gezond, vitaal en veerkrachtig zijn, zowel fysiek als mentaal. Daarom delen wij de ambitie van het GALA om te streven naar een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis. We benaderen gezondheid breed en positief. Gezondheid is meer dan alleen leefstijl. We kennen achterliggende oorzaken van ongezondheid en sturen op verbetering van deze dieperliggende oorzaken. Om zo ook gezondheidsachterstanden te verminderen.

De Maatschappelijke Agenda

Sinds 2019 werkt de gemeente Katwijk met de Maatschappelijke Agenda (MAG), zie [Maatschappelijke Agenda 2019-2023.pdf \(detoekomstvankatwijk.nl\)](#). Deze agenda is opgesteld met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en beschrijft wat nodig is op het gebied van zorg, werk, opgroeien en ontwikkelen. De MAG is leidend voor al het beleid in het sociaal domein. Veel van de doelen en ambities uit het GALA worden in de gemeente Katwijk via de MAG benoemd en opgepakt. Voor gezondheid hebben we de volgende ambitie opgenomen: *'Inwoners van Katwijk zijn gezond en hebben een gezonde levensstijl'*.

Er wordt momenteel gewerkt aan een herziening van de MAG, die vanaf 2024 zal ingaan. Daarin worden de ontwikkelingen vanuit het GALA meegenomen.

Wonen Zorg en Welzijn

De gemeente Katwijk heeft in 2021 een woonzorganalyse uitgevoerd conform het landelijk Programma WoZo. Gedurende dit onderzoek zijn er meerdere bijeenkomsten geweest met partners en zorginstellingen om een gezamenlijk beeld te krijgen van de behoeften in de gemeente Katwijk met betrekking tot wonen en zorg. De woonzorganalyse wordt verder uitgewerkt in een actieplan. Naast de woonbehoeften worden ook randvoorwaarden geschetst om langer (vitaal en) zelfstandig wonen in de eigen leefomgeving mogelijk te maken vanuit het perspectief van wonen en zorg in relatie tot welzijn. De initiatieven en ontwikkelingen die vastgelegd gaan worden in de uitwerking van een actieplan Wonen Zorg en Welzijn worden afgestemd met de uitvoeringsplannen binnen het GALA.

1.1 Onze lokale akkoorden

Lokaal Sportakkoord

Op 24 januari 2020 is het Sportakkoord I 'Katwijk Beweegt' door 20 organisaties ondertekend. Dit Sportakkoord is tot stand gekomen door een aantal bijeenkomsten met de partners. De afgelopen drie jaar is gewerkt aan de uitvoering van dit sportakkoord.

Na de herijking van het lokale Sportakkoord I 'Katwijk 'Beweegt' is het lokale Sportakkoord II 'Lekker Bewegen' tot stand gekomen. Met dit Sportakkoord sluiten we aan bij de ambities van het landelijk Sportakkoord II, bouwen we verder op de successen vanuit het lokale Sportakkoord I en worden er nieuwe initiatieven ontwikkeld.

Net als bij het Sportakkoord I wordt ook voor het Sportakkoord II de regie op de uitvoering belegd bij het kernteam. In het kernteam zijn de volgende organisaties vertegenwoordigd:

- Gemeente Katwijk

- Stichting Welzijnskwartier
- Stichting Sportpromotie Katwijk
- Sportbedrijf Katwijk

Lokaal Preventieakkoord

In 2021 zijn wij met 24 maatschappelijke partners gestart met KERNgezond Katwijk, ons lokaal preventieakkoord. Dit zijn vertrouwde partners zoals het welzijnswerk, maar ook nieuwe partners zoals een voedselaanbieder en voedings- en kindercoaches. In een aantal sessies hebben we gezamenlijk onze ambities en acties geformuleerd ([Microsoft PowerPoint - !!Lokaal preventieakkoord Katwijk 2 RH \(detoekomstvankatwijk.nl\)](#)).

In dit akkoord hebben we ervoor gekozen om de vier samenhangende thema's aan te pakken aan de hand van de vier integrale pijlers: Omgeving, Organisatie, Leefstijl en Zorg & Welzijn. We komen met regelmaat samen in werksessies waarbij we de voortgang monitoren en onze acties door ontwikkelen of aanpassen.

1.2 Gezondheidsachterstanden in Katwijk

Het verhaal

Wij hebben het 'geluk' dat Nienke Slagboom onlangs is gepromoveerd op haar onderzoek naar gezondheidsverschillen in Katwijk ([Gezondheids- en sociale problemen gaan vaak hand in hand | LUMC](#)). Zij heeft de overdracht tussen generaties van de opeenstapeling ('syndemie') van gezondheids- en sociale problemen onderzocht. Uit haar onderzoek blijkt dat de drie meest voorkomende clusters van medische aandoeningen in Katwijk zijn geassocieerd met leeftijd en vaker voorkomen bij mensen (met name vrouwen) wiens gezondheid wordt beïnvloed door zorgen over geld, eenzaamheid, geen betaald werk hebben, beperkt bewegen en overgewicht (BMI >25). Daarnaast blijkt dat ongunstige sociale omstandigheden, nare levensgebeurtenissen (life-events), aangeleerd gezondheidsgedrag en sociaal-culturele normatieve processen hieraan bijdragen en dat de syndemische kwetsbaarheid over de generaties heen kan blijven bestaan. De gemeente Katwijk wil dit doorbreken en zet daarom in op een brede integrale aanpak om gezondheidsverschillen te verkleinen en voorkomen.

De cijfers

In Katwijk heeft 1 op de 10 huishoudens een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Dat zijn er iets minder dan het landelijk gemiddelde. In Katwijk zijn dit ongeveer 2600 huishoudens, waarvan 500 huishoudens met kinderen tot 18 jaar. Van deze 2600 huishoudens is 44% een 65+ huishouden. De voornaamste inkomstenbron van deze huishoudens is een pensioen (46%, AOW of AOW + klein aanvullende pensioen) of bijstand (24%) ([Rapportage aanpak armoede](#)). Laaggeletterdheid komt in Katwijk voor. In de leeftijdscategorie tussen de 16 en 65 jaar is 13% van de inwoners laaggeletterd. Dat is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde van 12%. Laaggeletterdheid komt voor bij Nederlandse werkenden (50+) met een gezin en Nederlandse niet-actieven (50+ met gezin) (respectievelijk 19% en 14%) en bij migranten (30+) met partner en/of kinderen ([www.geletterdheidinzicht.nl](#)). Van de laaggeletterden leeft tenminste 19% één jaar onder de armoedegrens. Naar verwachting heeft een grotere groep beperkte gezondheidsvaardigheden: 1 op de 4 Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden. Zij hebben moeite met vinden en begrijpen, duiden en toepassen van informatie.

Huishoudens met een laag inkomen wonen verspreid over Katwijk, maar de meeste huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum wonen in de wijken Hoornes, Cleijn Duin, Koestal, Molenwijk en Centrum Noord (Rijnsburg). In de wijken Cleijn Duin, Koestal en Molenwijk (ook wel

Katwijk Midden) zien we daarnaast relatief veel huishoudens met een laag inkomen en schulden. In Katwijk Noord zien we veel huishoudens met risicovolle of problematische schulden. In Katwijk Midden en Katwijk aan Zee ligt het opleidingsniveau lager onderwijs op 9% en 8% t.o.v. het gemiddelde van 6% in Katwijk. In vergelijking met mensen met een laag inkomen en een praktisch opleidingsniveau, leven mensen met een hoog inkomen en hoog opleidingsniveau gemiddeld genomen niet alleen zes jaar langer, maar ook vijftien jaar langer in goede gezondheid. Een praktisch opleidingsniveau, laag inkomen en moeite hebben met rondkomen zijn risicofactoren voor een slechtere mentale gezondheid, waaronder stress en eenzaamheid. Inwoners in Katwijk Midden en Katwijk aan Zee voelen zich het vaakst ernstig (het ervaren van een onplezierige of ontoelaatbaar gemis aan (de kwaliteit van) bepaalde sociale relaties 9%) en emotioneel eenzaam (een gemis aan intimiteit in persoonlijke relaties 44%).

Roken, overgewicht, obesitas en overmatig drinken komen in Katwijk meer voor dan in de rest van Hollands Midden. Dit geldt met name voor de wijken waar mensen een laag inkomen hebben. In deze wijken komt ook meer gezondheidsgerelateerde problematiek voor zoals langdurige ziekte, angst en depressie. Ook is het participatieniveau in deze wijken laag en wordt er minder bewogen dan in de rest van Katwijk.

In Katwijk ervaart 19% van de mensen van 18 - 64 jaar veel stress. Dit is lager dan het gemiddelde (24%) van onze regio Hollands Midden. 29% van de mensen van deze groep ervaart in 2022 de gezondheid als matig of slecht, dit is 36% bij mensen die ouder zijn dan 65 jaar. Daarnaast voelt 47% van de jongvolwassenen zich (zeer) vaak gestrest en 68% van de jongvolwassenen ervaart de gezondheid als (zeer) goed. Opvallend is dat vrouwen slechter scoren dan mannen.

Woningen en fysieke leefomgeving scoren in Katwijk gemiddeld in de Leefbaarometer. Zie [Factsheet GALA](#) en www.eengezonderhollandsmidden.nl voor (meer) cijfers.

1.3 De belangrijkste opgaven op het gebied van sport, bewegen en cultuur

Katwijk heeft een goede basis voor een gezond en sportief leven. Maar ook Katwijk ontkomt niet aan veranderingen en uitdagingen. Katwijk heeft te maken met vergrijzing, overgewicht bij zowel jeugd als volwassenen, en een afname van lidmaatschap bij de sportverenigingen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Kinderen zijn minder vaardig in bewegen en sportverenigingen hebben steeds meer moeite om voldoende en kwalitatief goede vrijwilligers te binden. Bovendien moeten de sportverenigingen aan steeds meer (wettelijke) regels voldoen en wordt de maatschappelijke rol van de sportvereniging steeds belangrijker.

Sinds de coronacrisis is het aantal mensen dat niet sport in Katwijk groter geworden. In 2020 was 55.8 % in Katwijk niet sporter, dit ligt hoger dan het landelijk gemiddelde (49.2%)
In 2022 sportte 53% van de inwoners van 18-64 jaar wél minimaal 1x per week, in de leeftijdsgroep 65+ was dat 34%. Het wekelijks sporten is sinds 2022 in alle leeftijdsgroepen wel weer toegenomen. - In de leeftijdsgroep 18-64 jaar is 4% inactief*, bij 65+ stijgt dat naar 13% (2022).

*inactief = voldoet geen enkele dag van de week aan de norm van 30 minuten matig intensief bewegen (www.eengezonderhollandsmidden.nl).

Het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging ligt in Katwijk iets hoger dan het landelijk gemiddelde. In 2021 was 35.3% van de mannen en 17.2% van de vrouwen lid van een sportvereniging. Landelijk was dit 31.8% en 16.8%

Uit de lokale verenigingsscan van 2022 is een top vijf naar voren gekomen waar de sportverenigingen knelpunten zien voor de komende jaren en waarop zij ondersteuning nodig hebben. De drie belangrijkste thema's zijn:

- Werving en behoud van vrijwilligers
- Werving en behoud van kader/bestuur
- Werving en behoud (jeugd)leden

Om sport en bewegen preventief in te zetten en gezondheidswinst te behalen, is het belangrijk om de juiste doelgroep te bereiken. De inwoners met een beweegachterstand zijn vaak minder gemotiveerd om te gaan sporten en/of bewegen. De uitdaging is om deze doelgroep te bereiken door een goede samenwerking tussen Sport, Welzijn en Zorg en door samen met hen tot een passend beweegaanbod te komen.

Belangrijkste opgaven zijn:

- Meer inwoners van Katwijk gaan en blijven sporten en/of bewegen
- Meer sterke en vitale sportverenigingen die de organisatie (en financiën) op orde hebben
- Beter bereik van de inwoners met een beweegachterstand
- Kinderen krijgen gelijke kansen om zich d.m.v. sport en bewegen te vormen, ontwikkelen en te ontplooiën
- Intensiveren van de samenwerking tussen Sport, Welzijn en Zorg (versterken ketenaanpak)
- Goede en voldoende (sport)voorzieningen in de wijken/kernen

Cultuur

Onder andere de WHO heeft het al eerder geconcludeerd: het actief of passief beleven van kunst en cultuur bevordert de gezondheid en het algemeen welbevinden. Katwijk heeft een rijk cultureel verenigingsleven en divers aanbod van kunst en cultuur. Daarnaast worden er door verschillende partners samenwerkingsprojecten opgezet ter bevordering van cultuurparticipatie, cultuurbeleving en welzijn in het algemeen.

Naast het versterken van de lokale culturele infrastructuur binnen het regulier cultuurbeleid, is een van de belangrijkste opgaven om kunst en cultuur gericht in te zetten als preventief middel bij opgaven op het gebied van gezondheid en welzijn. Daarnaast is er aandacht voor:

- Betere samenwerking tussen het culturele veld en het sociaal domein
- Het realiseren van passend aanbod voor alle inwoners
- Het verbeteren van de toegang tot cultureel aanbod voor kwetsbare inwoners van alle leeftijden.

1.4 De belangrijkste opgaven op het gebied van gezondheid en sociale basis

Katwijk heeft van oudsher een stevige sociale basis. Er is een groot en actief maatschappelijk voorveld, een deel van de inwoners ervaart een relatief hoge sociale cohesie en geven de leefbaarheid in de gemeente een hoog cijfer. Het dorps karakter van de kernen in Katwijk speelt hierin een belangrijke rol. De sociale leefomgeving kenmerkt zich door grote families, hechte familiebanden, actieve kerkgemeenschappen en verenigingen.

Natuurlijk kent onze gemeente ook verschillende opgaven. Katwijk kent veel wijken die verschillen van karakter. Dit maakt het lastig om een *'one size fits all'* aanpak te hanteren. We differentiëren daarom onze aanpak.

Belangrijkste opgaven zijn:

- Katwijk is de afgelopen periode flink gegroeid en deze groei zet de komende tijd door met de bouw van een nieuwe wijk (de Valkenhorst met ongeveer 5600 woningen) en een verdichtingsopgave. Een belangrijke opgave voor de komende tijd is het neerzetten van een stevige sociale basis in de nieuwe wijken, dat de sociale basis in de bestaande kernen niet wordt aangetast door de schaalvergroting en dat een gezonde (groene) leefomgeving wordt behouden of gecreëerd. Daarbij moeten we ook rekening houden met de integratie van nieuwkomers. Ten slotte drukt zorg steeds meer 'op de wijk'. De vestiging van eerstelijnsgezondheidszorg in deze nieuwe wijken is een voorwaarde om deze zorg laagdrempelig te houden. Vitaal ouder worden in de eigen leefomgeving biedt de nodige uitdagingen. Ook onze gemeente heeft en krijgt steeds meer te maken met de (dubbele¹) vergrijzing. Niet alleen het aantal inwoners ouder dan 65 neemt toe, maar ook het aantal 80+ stijgt binnen onze gemeente. Deze vergrijzing heeft gevolgen voor, en effecten op de samenleving: er zijn meer ondersteunende (zorg)hulpvragen, er wordt meer verlangd van mantelzorgers, er zijn minder vrijwilligers en mantelzorgers beschikbaar, er is een tekort aan zorgverleners, er is meer risico op vereenzamen en het aantal inwoners met de diagnose dementie zal stijgen. Het versterken van de eigen regie en zelfredzaamheid van inwoners in samenspraak met zorgprofessionals (verbinden van zorg en welzijn) wordt steeds belangrijker, evenals ondersteuning van mantelzorgers en respijtzorg ([Factsheet GALA](#)).
- De mentale gezondheid van onze inwoners staat onder druk. Corona heeft bij 10% van de jongeren en 18% van de jongvolwassenen in die periode (vooral bij meiden, resp. 14% en 23%) geleid tot een lagere mentale weerbaarheid: de balans tussen welzijn, prestaties en motivatie is zoek. Ook de informatiesamenleving (digitalisering) heeft impact op de mentale gezondheid, evenals op eenzaamheid. Daarnaast hebben preventieve activiteiten in deze periode stilgelegen wat tot een dubbel negatief effect heeft geleid. Onze maatschappelijke partners bevestigen dit beeld. De percentages liggen overigens onder het gemiddelde van regio Hollands Midden.
- Het aantal inwoners dat zich "ernstig" eenzaam voelt en een klein of geen sociaal netwerk heeft is zorgelijk. Het gaat hierbij om zowel jongeren als ouderen. Corona heeft ertoe bijgedragen dat het aantal inwoners met ernstige eenzaamheid aan het toenemen is, gemiddeld van 9% naar 11%. Door de vergrijzing zullen er steeds meer ouderen komen die er alleen voor komen te staan en is het waarschijnlijk dat steeds meer (alleenstaande) ouderen kunnen afglijden naar ernstigere vormen van eenzaamheid en sociaal isolement. Zeker als dit gepaard gaat met een steeds kleiner wordend (informeel) netwerk (in combinatie met een laag inkomen) verhoogt dit het risico op gezondheidsachterstanden. Ten opzichte van de regio voelen minder inwoners zich sociaal of emotioneel eenzaam, wat niet wegneemt dat ook in onze gemeente deze percentages relatief hoog zijn (44%) ([Factsheet GALA](#)).
- Katwijk scoort wat betreft gezondheid in vergelijking met de regio Hollands Midden minder goed. Overgewicht in Katwijk is sinds jaar en dag hoger dan in de regio. Dat geldt voor alle leeftijden en met name voor jongeren en jongvolwassenen. Een verklaring hiervoor is te vinden in het feit dat veel inwoners van oudsher fysiek zware en onzekere beroepen hadden. Je at wanneer je eten kon en veel kunnen eten is een teken van welvaart. Het eerder aangehaalde onderzoek van Nienke Slagboom in Katwijk laat dit goed zien.
- Katwijk scoort ook op andere leefstijlthema's zoals roken, alcohol en andere genotmiddelen beneden gemiddeld. Helaas is er sprake van een stijgende trend. Daarnaast kunnen roken,

---

¹ [de-gevolgen-van-vergrijzing_20191126.pdf \(vng.nl\)](#)

alcohol en andere verslavende middelen oorzaak én gevolg zijn van een minder goede mentale gezondheid. Voeding zien wij overigens ook als een middel.

- Op het gebied van de fysieke leefomgeving (duin en strand uitgesloten) is uit recent onderzoek (www.waarstaatjegemeente.nl) gebleken dat er in de gemeente Katwijk weinig groen en schaduw aanwezig is ten opzichte van andere gemeenten. Veel plaatsen zijn versteend. Dit levert hitte-eilanden op. Dit zijn vaak ook de plekken waar mensen met een laag inkomen wonen. Mensen met chronische aandoeningen en overgewicht zijn daarnaast extra kwetsbaar voor de gevolgen van hitte. Daarnaast laat de recente Nederlandse Kankeratlas zien dat in Katwijk meer huidkanker (plaveiselcelcarcinoom) voorkomt dan verwacht op basis van het NL gemiddelde.
- Er zijn veel speelplekken in Katwijk en fietsen wordt gestimuleerd. Door deelname aan de pilot Gezonde Voedselomgeving kennen we onze voedselaanbieders en beschikken we over een advies hoe we dit kunnen stimuleren. Daarnaast werken fysiek en sociaal veel samen, onder meer bij gebiedsontwikkelingen, beleid en omgevingswet en -plan. Onze inzet is echter nog te vaak ad hoc. We missen een gestructureerde aanpak en concrete programmeerbare gezondheidskundige én sociale inbreng in ruimtelijke plannen.
- Tot slot hebben we de uitdaging om de doelgroepen te bereiken die we willen bereiken. Er is veel aanbod, maar dit aanbod wordt niet altijd goed gevonden door onze inwoners. Bij Welzijn op Recept blijkt bijvoorbeeld dat 60 procent van de mensen die door de huisarts wordt doorverwezen geen gebruik maakt van het aangeboden welzijnsaanbod. Deze groep inwoners ondervindt een (te hoge) drempel om actief de stap te zetten naar het welzijnsaanbod en vertoont 'zorg mijndend gedrag'. Het is van belang om meer inzicht te krijgen hoe we doelgroepen kunnen stimuleren om wel gebruik te gaan maken van het welzijnsaanbod.

Vraag 2: als voor onderdelen geen aanvraag is gedaan, geef dan aan waarom.

Alle onderdelen zijn aangevraagd.

Vraag 3A: wat wil de gemeente Katwijk bereiken? Onze ambitie

Onze ambitie is om te streven naar een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis.

We hebben daarom onze gemeentelijke programmabegroting zodanig ingericht dat het sociaal domein en gezondheid integraal worden beschreven. Het ingangsjaar is 2024, dit is mooi in lijn met dit plan van aanpak. We hebben in de programmabegroting het volgende opgenomen als te bereiken doelen:

1. We streven ernaar dat inwoners van Katwijk:
  - Zo lang mogelijk mee kunnen doen in onze samenleving, ongeacht hun startpositie in het leven, hun financiële situatie of beperkingen in de brede zin van het woord;
  - Zo lang mogelijk in goede gezondheid leven;
  - En dit zoveel mogelijk kunnen doen in hun eigen leefomgeving, met eigen regie en in inclusieve wijken.
2. We streven ernaar dat kinderen in Katwijk zich in een positief klimaat ontwikkelen tot zelfredzame en maatschappelijk betrokken burgers.

Bovengenoemde doelen willen we bereiken met:

- Het aanbrengen van differentiatie in beleid en uitvoering om impact te kunnen maken bij inwoners in een kwetsbare positie: ongelijk investeren om gezondheidsverschillen terug te dringen. We zetten in op het verminderen van gezondheidsachterstanden van *specifieke groepen* inwoners en het bevorderen van gezonde leefgewoonten van *alle* inwoners. We versterken daarvoor wat we al doen, waaronder de verbinding tussen het sociale en het medische domein.
- We verstevigen de huidige sociale basis zodat (kwetsbare) inwoners gezond en vitaal ouder kunnen worden in hun eigen leefomgeving. We organiseren ontmoeting via sport, culturele activiteiten en bij de huizen van de wijk. Hier vinden inclusieve laagdrempelige en toegankelijke activiteiten plaats die aansluiten bij de behoeftes van onze inwoners. Vindbaar en toegankelijk voor jong en oud, voor mensen met en zonder beperking en met aandacht voor extra persoonlijke ondersteuning waar dat nodig is. Inwoners, welzijnsorganisaties en zorgprofessionals weten elkaar te vinden en werken met elkaar samen.
- We zetten in het bijzonder in op mentale weerbaarheid van onze inwoners, met name jongeren en jongvolwassenen.
- We zetten in op een gezonde fysieke leefomgeving, zodanig dat deze geborgd is in beleid en uitvoering van ruimtelijk beleid en openbare ruimte.

Door bovengenoemde wijze wordt overbelasting voorkomen, wordt langer vitaal gezond en zelfstandig thuis wonen bevorderd en is de kans op afglijden naar het niet meer kunnen meedoen kleiner geworden. Als rode draad hanteren we de methodische aanpak van Positieve Gezondheid (fysiek en mentaal) waardoor eigen kracht en zelfredzaamheid centraal staan.

Vraag 3B: Wat gaat de gemeente Katwijk daarvoor doen?

3B. 1 Integrale wijkgerichte aanpak

Op basis van de cijfers en wijkprofielen kiezen we voor extra inzet in wijken met de grootste gezondheidsverschillen en het grootste aantal inwoners met een laag inkomen en schulden: Cleijn Duin, Koestal, Molenwijk, Katwijk aan Zee en Centrum Noord (Rijnsburg).

De wijk Hoornes hoort weliswaar bij de wijken waar veel inwoners een laag inkomen en schulden hebben en de gezondheidsachterstanden het grootst zijn, maar in deze wijk loopt al een aantal jaren een intensief programma: Hoornes Samen in Beweging. We streven ernaar om de doelen van het GALA te implementeren binnen deze bestaande wijkaanpak.

Het is onze ambitie om voor iedere wijk (startend met bovengenoemde wijken) een integrale wijkaanpak te formuleren. Een integrale aanpak is belangrijk, omdat gezondheid door verschillende achterliggende factoren wordt beïnvloed. Deze bestrijken meerdere beleidsdomeinen: sociaaleconomische factoren zoals voldoende bestaanszekerheid, het voorwaardig kunnen participeren in de samenleving, het beschikken over een sociaal netwerk, een prettige fysieke leefomgeving en voldoende toegang tot passende zorg en ondersteuning spelen een grote rol van de mate van gezondheid en veerkracht die mensen ervaren.

We betrekken inwoners en partners uit de wijk nauw bij het formuleren en uitvoeren van deze aanpakken. Door samen te werken met inwoners, sluiten we beter aan bij wat echt nodig is en zijn inwoners meer gemotiveerd om deel te nemen. In de integrale wijkaanpak hebben we in ieder geval aandacht voor gezondheidsachterstanden, mentale weerbaarheid, eenzaamheid, informele zorg en leefbaarheid. Aan de hand van de wijkaanpakken bepalen we welke activiteiten en interventies er per wijk nodig zijn.

3B. 2 Doelgroepen

We zetten in op het verminderen van gezondheidsachterstanden van *specifieke groepen* inwoners en het bevorderen van gezonde leefgewoonten van *alle* inwoners. We bepalen per wijk op welke specifieke doelgroepen we ons gaan focussen. Dat doen we tijdens het formuleren van de wijkaanpakken (zie 3B.3).

Onze preventieve inzet gericht op gezondheid richt zich momenteel vooral op onze jeugd en minder op volwassenen en ouderen. Daarnaast wordt vaak slechts op één doelgroep gericht: bijvoorbeeld kinderen of volwassenen. Dit werkt onvoldoende in een sociale leefomgeving die zich zoals eerder beschreven kenmerkt door hechte familie- en gemeenschapsbanden.

We willen ons daarom richten op systemisch werken. Het familiesysteem, waarbij opa's, oma's en andere familieleden minstens zo belangrijk zijn als vaders en moeders. Maar ook op andere sociale verbanden in buurten en wijken, bijvoorbeeld netwerken van de kerkelijke gemeenschap of bestaande groepen zoals koren of groepen van buurthuisbezoekers.

In het kader van vitaal oud worden en het langer zelfstandig in de eigen omgeving wonen, zullen we ons -daar waar nodig- extra richten op kwetsbare (vaak alleenstaande) ouderen. We hebben immers te maken met een (dubbele) vergrijzing, wat ervoor zorgt dat er steeds meer van onze inwoners, mantelzorgers, onze sociale en fysieke leefomgeving gevraagd wordt.

3B. 3 Betrekken partners en inwoners

Hoe we partners en inwoners tot nu toe hebben betrokken

In het vroege voorjaar van 2023 hebben we in het kader van ons Lokaal Preventieakkoord een behoefteonderzoek onder onze inwoners uitgevoerd ([Rapport Behoeftonderzoek](#)). Inwoners geven hun gezondheid gemiddeld een 7,4 en 95% van de respondenten heeft het idee dat ze zelf kunnen werken aan hun gezondheid. Zij zijn met name bezig met voeding, mentale gezondheid en bewegen en sport. Echter: 36% geeft aan dat op de thema's nog wel vooruitgang valt te boeken.

Hun top 5 van thema's die zij belangrijk vinden is mentale gezondheid, voeding, bewegen en sport, fysieke leefomgeving en sociaal netwerk. Zij vinden het aanbod niet voldoende vindbaar of zichtbaar; dat strookt met onze eigen bevindingen. Zij zien motivatie en passend aanbod als belangrijke factoren in de verandering naar gezondere leefgewoonten. De top 5 van thema's waarvan de respondenten vinden dat de gemeente Katwijk op in moet zetten is: de fysieke leefomgeving, drugsgebruik, bewegen en sport, mentale gezondheid en voeding. We nemen deze input mee in onze aanpak.

MantelzorgNL heeft namens de gemeente Katwijk van mei tot augustus 2023 een behoefteonderzoek uitgevoerd. Rond de 400 mantelzorgers hebben de kwantitatieve vragenlijst ingevuld. Daarnaast hebben er groeps gesprekken en individuele verdiepingsgesprekken plaatsgevonden. Het eindrapport bevat aanbevelingen richting de gemeente met betrekking tot het verbeteren van mantelzorgondersteuning en waardering ([link volgt eind deze maand](#)). Deze aanbevelingen worden meegenomen in de uitvoeringsagenda mantelzorgondersteuning en respijtzorg. Verder hebben wij samen met onze partner Welzijnswijk in 2022 en begin 2023 gesprekken gevoerd met werkende mantelzorgers, hieruit zijn verbeterpunten en pilotprojecten voortgekomen die in september 2023 van start zijn gegaan.

Daarnaast hebben we een gesprek gevoerd met twee van onze partners: Welzijnswijk en Stichting Kocon. Zij weten goed wat er speelt in onze gemeente en kennen onze inwoners. Zij zien mentale gezondheid en gezondheidsachterstanden als belangrijkste thema's voor Katwijk. Wijkgericht werken zien zij als de belangrijkste aanpak. Vitaal ouder worden maakt hier integraal onderdeel van uit. Tenslotte is Zorggroep Katwijk als eerstelijnsorganisatie betrokken bij alle ontwikkelingen, met als doel o.a. een naadloze aansluiting op het sociaal domein.

Hoe we partners en inwoners gaan betrekken bij de uitwerking van het plan van aanpak

Partners en inwoners worden betrokken bij het realiseren van de integrale wijkaanpakken en worden zo mede-eigenaar van (de uitwerking en uitvoering van) het plan van aanpak. Zo sluit de aanpak aan op de behoeften van de inwoners. Daarnaast werkt de gemeente Katwijk samen met de inwonersadviesraad en wijkraden, die hier ook actief bij worden betrokken. Tot slot zijn we onlangs gestart met de beweging 'Lekker Bezig Katwijk'. Uit het behoefteonderzoek is gebleken dat 70 respondenten graag mee willen denken met de aanpak.

Campagne 'Lekker Bezig Katwijk!'

Op 2 juni 2023 was de kick-off van onze campagne 'Lekker Bezig Katwijk'. Dit is een langlopende campagne waarbij we werken met rolmodellen, onze elf 'Katwijkse Kanjers'. We willen hiermee een gezondheidsbeweging op gang brengen en geven het daarom vorm met onze partners én met onze inwoners ([Lekker bezig Katwijk - strategie.pdf](#)). We integreren hierin de bevindingen en adviezen uit het onderzoek van Nienke Slagboom. We besteden bijvoorbeeld uitdrukkelijk aandacht aan de thema's die verband houden met áfnemende stapeling van kwetsbaarheid: sociale steun, onderwijs en het vermogen om te dromen. We benutten daarbij de ervaringen van het project 'Wijk in beweging' die in haar onderzoeksperiode is uitgevoerd. Eén van de onderdelen was de campagne

'Geef het door'. Hierin speelden gedichten en foto's van inspirerende gezinnen en situaties in Katwijk een rol. Dit bleek de enige campagne met enig effect op gedrag van onze inwoners.

Een belangrijk aspect is de samenwerking tussen het medisch (zorg) en het sociaal domein (welzijn). Deze geven we vorm binnen onze lokale Samenwerkingsagenda alliantie Katwijk, waarin onze preferente zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid en hun Zorgkantoor zijn vertegenwoordigd, evenals het welzijnswerk, de gemeente Katwijk en de georganiseerde eerstelijnszorg, Zorggroep Katwijk ([Samenwerkingsagenda alliantie Katwijk](#)). Deze alliantie wordt betrokken bij de uitwerking van het plan van aanpak. De Samenwerkingsagenda wordt op basis hiervan geactualiseerd.

Zoals in het voorgaande hoofdstuk benoemd staat gezondheid niet op zichzelf. Inwoners met beperkte basisvaardigheden hebben vaak ook een minder goede gezondheid. Als gemeente zetten we ons daarom met partners in om laaggeletterdheid te voorkomen en te bestrijden. Hiervoor zijn we o.a. in 2021 aangesloten op de Direct Duidelijk Deal. Het doel is om begrijpelijk en duidelijk te communiceren en het aanbieden van duidelijke informatie. We werken hierbij nauw samen met het digiTaalhuis. Het digiTaalhuis adviseert de gemeente bij het opstellen van begrijpelijke overheidscommunicatie.

Tot slot werken we binnen de gemeente middels het *click – call – face* principe in onze dienstverlening. Dit betekent dat inwoners ook altijd de mogelijkheid hebben om fysiek hulp en ondersteuning te ontvangen. De Formulierenbrigade helpt inwoners bij het invullen van formulieren of het aanvragen van regelingen. Het Informatiepunt Digitale Overheid helpt onze inwoners bij vragen over de Digitale Overheid. Signalen van inwoners worden, ook via deze partners, betrokken bij de uitwerking van het plan van aanpak.

3B. 4 Specifieke doelen en acties voor Sport, bewegen en cultuur

Doelstelling

Iedereen, ongeacht achtergrond, leeftijd, beperking en financiële omstandigheden moet in een veilige, toegankelijke omgeving met plezier kunnen sporten en/of bewegen. De jeugd moet gelijke kansen hebben om het plezier in sport te kunnen ervaren en daarmee motorische, cognitieve en sociale vaardigheden kunnen ontwikkelen.

Sport en bewegen wordt gericht ingezet als middel binnen het integraal gezondheidsbeleid en kan daarmee een positieve bijdrage leveren aan het realiseren van een actieve en (mentaal) gezonde leefstijl van de inwoners van Katwijk.

Wat gaat we doen?

Om een bijdrage te leveren aan de eerdergenoemde opgaven gaan we het lokaal Sportakkoord II "Lekker Bewegen" uitvoeren. Dit sportakkoord bestaat uit een viertal (integrale) programmalijnen. De successen van de afgelopen jaren én de nieuwe acties en initiatieven zijn hierin samengebracht. Communicatie is als smeermiddel voor de programmalijnen als vijfde toegevoegd.

De vijf programma lijnen zijn:

1. Verenigingsondersteuning
2. Verbinding Sport, Zorg en Welzijn
3. Verbinding Sport en Onderwijs
4. Sport & Bewegen in de openbare ruimte
5. Communicatie & PR

Voor de verdere uitwerking van de bovengenoemde programmalijnen zie [sportakkoord II 'Lekker Bewegen'.pdf](#).

Daarnaast zetten we kunst en cultuur in als middel binnen het integraal gezondheidsbeleid, met een brede toegankelijkheid voor alle inwoners als uitgangspunt.

Wat willen we bereiken?

1. **Sterke en vitale sportverenigingen.** Kenmerken van een sterke, vitale sportvereniging zijn een gezond ledental, (kwalitatief)voldoende vrijwilligers, financiën op orde en een goede organisatie. Sterke en vitale sportverenigingen zijn robuust en staan open voor innovatie van het aanbod en bedienen vraaggericht diverse doelgroepen.
2. Door de domeinen te verbinden en samen te werken binnen een ketenaanpak zetten we sport en bewegen gericht preventief in om een **positieve bijdrage** te leveren aan het tegengaan van eenzaamheid, over- en ondergewicht en om de zelfredzaamheid te vergroten.
3. Met het programma sport en onderwijs willen we **alle kinderen gelijke kansen/mogelijkheden geven om te sporten/bewegen** en daarmee willen we een positieve bijdrage leveren aan de motorische, sociale en emotionele ontwikkeling van de kinderen.
4. Wij willen een **sportieve, speel- en beweegvriendelijke gemeente** zijn. Wij moedigen een actieve en gezonde leefstijl in de openbare ruimte aan. We werken eraan om samen met inwoners de openbare ruimte zo in te richten dat sporten, spelen, bewegen en ontmoeten gestimuleerd worden en dat de voorzieningen bereikbaar zijn voor al onze inwoners. We streven ernaar om de fysieke leefomgeving beweegvriendelijk te maken.
5. Met een gerichte en goede communicatie gaan we **het draagvlak en de samenwerking met de partners vergroten**. Het Sportakkoord 'Lekker Bewegen' wordt meer en beter zichtbaar bij de samenwerkingspartners en de inwoners van Katwijk. We maken duidelijk wat dit Sportakkoord voor hen kan betekenen en hoe zij zelf een gerichte bijdrage kunnen leveren. Daarnaast moet het een bijdrage leveren aan het versterken van de sportaanbieders en uiteindelijk in een grotere sport- en beweegdeelname resulteren. De meerwaarde van sport en bewegen binnen het integraal gezondheidsbeleid wordt inzichtelijker en bekender.
6. Om alle informatie over sport en bewegen inzichtelijk en toegankelijker te maken willen we een digitaal sportloket realiseren. Naast het informatieve karakter moet het sportloket ook een kennisplatform zijn.

Inzet Buurtsportcoaches

De buurtsportcoaches in Katwijk hebben allemaal de rol van beweegmakelaar(beweegcoach). Ze leggen verbanden met de verschillende domeinen en zorgen voor een goede afstemming tussen vraag en aanbod. Ze stimuleren de inwoners om te gaan sporten/bewegen en zorgen voor een gerichte toeleiding naar het sport- en beweegaanbod. De buurtsportcoaches werken daarbij wijkgericht met speciale aandacht voor wijken waar meer beweegachterstand is. De buurtsportcoaches worden ingezet binnen de programmalijnen van het Sportakkoord 'Lekker Bewegen'.

Naast de buurtsportcoaches voor sport en bewegen is er een cultuurcoach. De cultuurcoach wordt ingezet om de cultuurparticipatie te vergroten en de verbinding te leggen met de verschillende domeinen.

3B 5. Specifieke doelen en acties voor Gezondheid en sociale basis

Doelstelling 1: iedereen doet mee

In Katwijk kan iedereen écht meedoen aan de samenleving op zijn of haar eigen manier en tempo. Waarbij een goede ontwikkeling van de lichamelijke, emotionele en psychische gezondheid centraal staat.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Continueren inzet vergroten Mentale gezondheid:** We continueren onze inzet op het vergroten van mentale gezondheid. We hebben onlangs in beeld gebracht wat we allemaal al doen op dit thema, dat is veel. We zetten daarom in op een meer programmatische aanpak. Daarnaast blijven we inzetten op deskundigheidsbevordering van onze professionals in het voorveld. We gaan tot slot in samenwerking met onze partners en op basis van gesprekken met inwoners een breed programma voor mentale gezondheid ontwikkelen. We versterken daarmee wat we al doen maar willen focus en innovatie aanbrengen in het huidige aanbod. We zetten stevig in op het primair en voortgezet onderwijs. Daarnaast maken we dit onderdeel van de wijkaanpak, willen we het taboe doorbreken via onze campagne 'Lekker Bezig Katwijk!' en de deskundigheid van onze welzijnsprofessionals bevorderen. Dit vergt een gezamenlijke aanpak met jongeren, ouders, maatschappelijke partners en de gemeente.
- **Continueren Positieve Gezondheid:** Sinds vorig jaar trainen we onze professionals in zowel het zorgdomein als het sociaal domein in het werken met Positieve Gezondheid. Dit heeft geleid tot een implementatieadvies ([Implementatieadvies Positieve Gezondheid](#)). We continueren de aandacht voor Positieve Gezondheid door deze met onze partners te bespreken en op basis van deze gesprekken onze aanpak door te ontwikkelen. Daarnaast willen we de GIZ-methodiek Gezinsbenadering en de Eigen Kracht methodiek vervlechten. De GIZ gebruiken we al binnen ons Wijkteam 18-. De toepassing hiervan in preventieprogramma's – hoewel uitdagend – kan positieve effecten hebben op de gezondheid en welzijn van gezinnen.
- **Inzetten op Cultuur:** We stimuleren de inzet van cultuur als middel binnen het integraal gezondheidsbeleid. Het doel is daarbij om een bijdrage te leveren aan het realiseren van een actieve en (mentaal) gezonde leefstijl van de inwoners van Katwijk. Onze culturele partners spelen hierbij een belangrijke rol, samen met hen zijn we gestart met de pilot Kunst op Recept. Na de pilotfase wordt gekeken op welke wijze Kunst op Recept onderdeel wordt van het reguliere aanbod binnen Welzijn op Recept.
- **Inzetten op Sport en bewegen:** zie bovenstaande paragrafen voor een uitgebreide toelichting op onze inzet op sport en bewegen.
- **Continueren methode Eigen Kracht:** Sinds 2021 zijn we samen met onze welzijnsorganisatie, zorgaanbieders, Zorggroep Katwijk en het wijkteam 0-100 bezig om de methode Eigen Kracht te implementeren in de werkwijze van professionals en doorverwijzers. Hierdoor wordt het informele netwerk en de eigen regie van inwoners actief betrokken bij zorg en hulpvragen. We zijn bezig met een 'omdenk' beweging bij verwijzers en zorgaanbieders. Hierbij is de hulpvrager niet alleen de patiënt, maar vooral ook mens die behoefte heeft aan welzijn en persoonlijk contact.
- **Inzetten op Beter bereik en samenwerking:** We handhaven ons huidige aanbod aan algemene voorzieningen. We zetten in op het beter bereiken van de diverse doelgroepen en het versterken van de (wijkgerichte) verbinding en samenwerking met onze maatschappelijke partners en aanbieders van maatwerkvoorzieningen. Maar ook in het

verstevigen van de samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein. Dit willen we o.a. doen via de wijkaanpak, de ketenaanpakken en de campagne 'Lekker Bezig Katwijk!'.

Doelstelling 2: gezondheidsachterstanden verkleinen

De gezondheidsachterstanden zijn verkleind. Onze samenleving is zo georganiseerd dat elk kind kan opgroeien in een gezonde en kansrijke omgeving waarbinnen een veilige toekomst voor hen gegarandeerd is. Onze kinderen groeien op tot volwassenen, die zich straks goed kunnen redden in onze samenleving en omkijken naar elkaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Uitvoeren bestaande uitvoeringsagenda's:** We continueren de uitvoering van onze uitvoeringsagenda's armoede, onderwijs, eenzaamheid en mantelzorgondersteuning en respijtzorg. Deze uitvoeringsagenda's raken aan diverse gezondheidsthema's. Waar nodig herijken we deze agenda's, onder andere naar aanleiding van het GALA. In het kader van ons minimabeleid maken we met Zorg en Zekerheid afspraken over interventies in de aanvullende verzekering.
- **Continueren bestaand beleid:** We continueren ons beleid op onder andere laaggeletterdheid, vroegsignalering schulden en schuldsanering, toegankelijkheid, voorkomen huisuitzettingen en (energie)armoede. Daarnaast kennen we bewonersinitiatieven zoals de Voorraadkast en de Voedselbank Katwijk.
- **Continueren en herijken samenwerkingsagenda:** Sinds 2020 heeft de gemeente Katwijk een Samenwerkingsagenda. Onze partners zijn onze preferente zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid, Zorggroep Katwijk (dé eerstelijns koepel in Katwijk), het Zorgkantoor en onze welzijnsorganisatie Welzijnskwartier. Thema's in deze agenda zijn overgewicht, het verbinden van het medisch en sociaal domein, welzijn op recept, gezond rondkomen en valpreventie. Op basis van het GALA herijken we deze agenda.
- **Verbeteren communicatie:** In onze communicatie houden we rekening met het feit dat preventieprogramma's regelmatig reacties van protest oproepen. Dat uit zich in grapjes, spot, boosheid, agitatie en beleefd instemmen (ja zeggen en nee doen). Dit protest en verzet is te herleiden tot de historische ervaren institutionele onverschilligheid ten opzichte van slechte leefomstandigheden en verzet tegen overheidsbemoeyenis met het gezinsleven en het beschermen van sociale cohesie. We onderzoeken hoe we onze gezondheidsboodschap beter kunnen laten aansluiten bij de beleving van inwoners van Katwijk.
- **Versterken informele netwerk:** We zetten extra in om het informele netwerk en de eigen kracht van onze inwoners te versterken. Uit het onderzoek van Nienke Slagboom blijkt immers dat initiatieven die vanuit inwoners ontstaan, levensvatbaarder zijn dan wanneer dit vanuit gemeente of professionals gebeurt. Zorgaanbieders en welzijnsorganisaties weten elkaar te vinden en werken met elkaar samen. Dit doen we in een ketenaanpak als dat het meest effectief is.
- **Verstevigen ketenaanpakken:** De ketenaanpakken Kind naar Gezonder Gewicht, Gezonde Leefstijlinterventie, Valpreventie en Welzijn op Recept verkeren in verschillende stadia van ontwikkeling. Samen met onze partners verstevigen we deze duurzaam door waarbij een integrale werkwijze centraal staat.
- **Continueren JOGG:** We continueren onze inzet in het kader van JOGG. Sinds 2013 zijn wij JOGG-gemeente. Hiervoor werken we samen met een vaste projectgroep van onze preferente zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid, Welzijnskwartier, de Zorggroep Katwijk en de GGD. In dit kader voeren we vele activiteiten uit die we willen borgen in regulier beleid. [Zie](#)

[de tabel](#) voor een niet uitputtend overzicht. Daarnaast waren we één van de pilotgemeenten voor een gezonde voedselomgeving. Er ligt momenteel een advies om dit verder uit te rollen in samenwerking met voedselaanbieders.

- **Verminderen middelengebruik jongeren:** GGD en verslavingszorg maken onderdeel uit van de Katwijkse netwerksamenwerking in het Platform Kocon. Nu verslavingspreventie is gedecentraliseerd kunnen we hier lokaal gericht op inzetten. In het najaar 2022 heeft er een informatiesessie over drugsproblematiek met onze gemeenteraad plaatsgevonden. Op basis hiervan heeft Platform Kocon een drugsaanpak ontwikkeld. Dit sluit goed aan bij de uitkomsten van het eerdergenoemde behoefteonderzoek onder onze inwoners. In de zomer van 2023 start de uitvoering. Daarnaast voeren wij sinds jaar en dag een tweejaarlijks nalevingsonderzoek alcohol uit. Ook hebben we samen met de GGD en Platform Kocon een aanvraag ingediend voor de wijkaanpak roken. We hebben bericht ontvangen dat we deze kunnen gaan uitvoeren. Tot slot zetten we in op de werkwijze Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), de Nederlandse vertaling van de IJslandse aanpak, waar ook de drugsaanpak van Kocon op is gebaseerd. Dit stemmen we af met onze partners Kocon, Brijder en GGD.
- **Continueren Relatie- & Scheidingspunt:** Kinderen zijn gebaat bij een stevige basis in hun jonge jaren. Daarmee voorkomen we zwaardere zorg op latere leeftijd. Ons Wijkteam heeft daarom een Relatie- & Scheidingspunt waar ouders terecht kunnen voor hulp en ondersteuning, bijvoorbeeld de relatiecursus Houd me vast. We continueren deze inzet.
- **Verstevigen inzet jeugdpreventie:** In 2022 is Katwijk begonnen met het uitrollen van het programma Kansrijke Start. In de komende jaren continueren we dit programma, inclusief de uitvoering van de prenatale huisbezoeken. Inmiddels zijn een missie en een visie geformuleerd en hebben we met de coalitiepartners bepaald op welke doelgroepen en aandachtsgebieden wij ons richten.

Doelstelling 3: vitaal ouder worden

Vitaal ouder worden in de eigen leefomgeving is dusdanig georganiseerd dat (specialistische) zorg kan worden uitgesteld. Er zijn voldoende laagdrempelige algemene voorzieningen voor (kwetsbare) ouderen. Het eigen informele netwerk is optimaal ondersteund, waardoor het verrichten van mantelzorgtaken geen overbelasting veroorzaakt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Blijven investeren in preventie.** We blijven investeren in onze inwoners met preventieve mogelijkheden om te voorkomen dat (specialistische) zorg nodig is. Op deze manier faciliteren wij vitaal ouder worden in de eigen leefomgeving, zodat ouderen kunnen blijven meedoen aan de samenleving.
- **Verstevigen Mantelzorgondersteuning.** Mantelzorgers worden extra ondersteund, zodat zij hun mantelzorgtaken kunnen uitvoeren. Een op vier inwoners van Katwijk is mantelzorger en dat aantal blijft de komende jaren stijgen. Met name alleenstaande 65+ hebben vaak meer mantelzorg nodig, veel meer dan stellen die 65+ zijn. Om ervoor te zorgen dat mantelzorg te combineren is met werk, school en vele andere maatschappelijke taken, besteden we meer aandacht aan de balans tussen draagkracht én draaglast van (jonge) mantelzorgers en het welzijn van (jonge) mantelzorgers zelf. We hebben te maken met én de jonge mantelzorger aan de ene kant, en de steeds ouder wordende mantelzorger (70+), aan de andere kant. We gaan aan de slag met het (door)ontwikkelen en implementeren van een gerichte aanpak op het versterken en toegankelijker maken van mantelzorgondersteuning en -waardering. De

aanpak leggen we vast in een uitvoeringsagenda en wordt vormgegeven met de input van mantelzorgers en maatschappelijke partners.

- **Continueren Huisbezoeken 80+:** In 2023 zijn we begonnen met huisbezoeken en welzijns gesprekken met ouderen van boven de 80. Op deze manier worden, gebruikmakend van het gespreksinstrument Positieve Gezondheid, behoeften van ouderen in kaart gebracht en wijkprofielen opgesteld. Deze wijkprofielen worden meegenomen als input om een meer wijkgerichte aanpak op te stellen voor ouderen. De gesprekken hebben een signalerende functie met betrekking tot eenzaamheid, mantelzorg, valpreventie, mobiliteit en leefomgeving. Daarnaast worden ouderen gestimuleerd om (weer) mee te kunnen doen aan de samenleving. In 2023 is de methode huisbezoeken geëvalueerd en is besloten om de huisbezoeken structureel in te gaan zetten en te verbreden naar de doelgroep inwoners die hun partner hebben verloren in de afgelopen 6 maanden.
- **Versterken zelfredzaamheid:** We stimuleren zelfredzaamheid van ouderen door extra ondersteuning te bieden aan het informele netwerk om zodoende de eigen kracht van ouderen te versterken. Het aanbieden van laagdrempelige algemene voorzieningen zoals inloophuizen en vervoersvoorzieningen zoals 'Katwijk Rijd(t) Mee'. Zorgorganisaties versterken in nauwe samenwerking met welzijn en verwijzers de zelfregie van zelfstandig wonende inwoners en hun mantelzorgers. Denk hierbij aan voorlichting over het gebruik van hulpmiddelen en inwoners kennis laten maken met 'de comfortwoning: het huis van de toekomst'.
- **Stimuleren Bewegen voor ouderen:** Ouderen worden gestimuleerd om te blijven bewegen naar eigen vermogen. Huisartsen, zorgaanbieders, fysiotherapeuten, diëtisten en beweegmakelaars spelen hierbij een belangrijke rol. Binnen de ketenaanpakken Welzijn op Recept en Valpreventie wordt regulier en specifiek beweegaanbod voor ouderen gefaciliteerd en er is extra aandacht voor (onder)voeding, denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet van het integrale programma 'Thuis onbezorgd Mobiel'.

Doelstelling 4: gezonde leefomgeving

Onze fysieke leefomgeving nodigt uit tot bewegen en ontmoeten. Onze wijkgerichte aanpak speelt hierbij een doorslaggevende rol.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Ontwikkelen Integrale wijkaanpak:** de sociale basis wordt versterkt via de eerdergenoemde integrale wijkaanpakken. We hebben daarbij specifieke aandacht voor de prioritaire wijken Koestal, Cleijn Duin, Molenwijk, Katwijk aan Zee en Centrum Noord (Rijnsburg) en de nieuw te bouwen wijk Valkenhorst.
- **Verbinden met Fysieke leefomgeving:** sinds 2020 werkt de gemeente Katwijk aan een klimaatadaptief Katwijk. Het afgelopen jaar is geschreven aan het Katwijkse Hitteplan. Dit wordt naar verwachting dit najaar bestuurlijk vastgesteld. Ook loopt er een pilot met een openbare zonnebrandpaal en plaatsen we regelmatig watertappunten. Daarnaast werken we aan een betere verbinding van het fysieke en sociale domein. Dat doen we beleidsmatig in het kader van de implementatie van de Omgevingswet en uitvoerend door aan te schuiven bij de intake- en omgevingstafels en door deelname aan de pilot Omgevingsplan Hoornes. Daarnaast gaan we inzetten op het gezondheidkundige advies van de GGD om een basisdocument te maken dat concrete input levert voor onze omgevingsplannen. Waar mogelijk maken we dit meetbaar en programmeerbaar. We doen dit gedifferentieerd per gebied en/of wijk. We verbreden dit overigens naar input vanuit het sociaal domein. Hiermee

borgen we de inzet op de methodiek Sociale Kwaliteit die we in het kader van de implementatie van de Omgevingswet hebben ingezet. Deze methode kent zowel een inhoudelijke als een procesmatige benadering (participatie).

Doelstelling 5: stevige regionale preventie infrastructuur

Er staat een stevige regionale preventie infrastructuur die in samenspraak is vormgegeven samen met onze maatschappelijke partners. Positieve Gezondheid en het hebben van een gezonde leefstijl zijn vaste onderdelen binnen deze samenwerking. Zie hiervoor de beantwoording van vraag 4.

3B 6. Fasering

- In 2023 worden de lijnen uitgezet voor het versterken van de vijf ketenaanpakken. Ook worden er procesafspraken gemaakt over de implementatie voor de jaren daarna. Wat is realistisch binnen de samenwerking en wat is haalbaar voor de uitvoerende partners.
- Verder worden er in 2023 en 2024 specifieke pilots opgestart bij verschillende thema's binnen het GALA. Deze pilots zullen eind 2024 worden geëvalueerd en daar waar nodig aangepast of meer structureel gecontinueerd.
- In 2024 zullen diverse uitvoeringsagenda's samen met maatschappelijke partners en daar waar mogelijk met ervaringsdeskundigen worden herijkt.
- Vanaf eind 2023/2024 ontwikkelen we de wijkaanpak (mogelijk voorbeeld Wijzer in de wijk). Het is onze ambitie om voor iedere wijk een integrale wijkaanpak te formuleren samen met de inwoners en maatschappelijke partners in de wijk.
- Vanaf 2024 e.v. verdere doorontwikkeling en implementatie van de actielijnen.

Na goedkeuring van dit plan van aanpak zetten we onze activiteiten om in een programmatische aanpak met een specifiekere planning.

Vraag 4. Ondersteunende onderdelen: Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

4.1 Licht toe op welke manier invulling wordt gegeven aan versterking van de kennis- en adviesfunctie van de GGD.

Om tot een eenduidige invulling van de gewenste versterking te komen, starten wij in september 2023 met gesprekken met de zeventien andere gemeenten in onze regio Hollands Midden en met de GGD. De GGD wil in ieder geval aansluiten op de landelijke leernetwerken die zijn ingericht voor de implementatie van de vijf ketenaanpakken en inzetten op het aanjagen en uitbreiden van de academische werkplaats en de data-infrastructuur. Zij zijn al betrokken bij het leernetwerk van GGD- en voor Welzijn op Recept. De gemeente Katwijk ziet in ieder geval graag een versterking van de relatie tussen epidemiologie en de duiding en advisering van de GGD met betrekking tot de cijfers.

Het Algemeen Bestuur van de GR Hecht zal uiteindelijk een besluit nemen over de wijze waarop de kennis- en adviesfunctie van Hecht GGD Hollands Midden wordt versterkt.

4.2 Licht toe op welke manier invulling wordt gegeven aan coördinatie van de regionale aanpak preventie.

In de regio Holland Rijnland is een regionale samenwerkingsstructuur ingericht. Dit betreft een samenwerking tussen Zorg en Zekerheid, onze preferentie zorgverzekeraar incl. Zorgkantoor en de dertien regiogemeenten. In het Portefeuillehouders overleg (PHO) Jeugd en Maatschappij is in november 2021 een akkoord hierop gegeven. Hiermee voldoen wij aan het gestelde in werkagenda 3G van het GALA. De regionale aanpak preventie en de uitvoering daarvan zullen we zoveel mogelijk afstemmen op de al bestaande overlegstructuren.

De gemeente Leiden is namens alle gemeenten gemandateerd als coördinerend gemeente, zowel bestuurlijk als ambtelijk. De mandatering voor de SPUK IZA is eveneens bij gemeente Leiden belegd.

Binnen de samenwerkingsstructuur functioneren drie regionale werkgroepen: GGZ, Preventie en Ouderen. Deze werkgroep vormen de plek om de regionale opgaven op te pakken. Denk aan de vijf ketenaanpakken, de regionale logeerverzorging voor mantelzorgers en het regionale mentale gezondheidscentrum. De gemeente Katwijk is in alle drie de werkgroepen vertegenwoordigd.

We zetten in op de regionale aanpak van in ieder geval de vijf ketenaanpakken. Dit heeft immers een meerwaarde voor alle gemeenten in onze regio. Een voorwaarde bij het regionale plan is dat deze lokaal uitvoerbaar is. We betrekken waar nodig of wenselijk de GGD als adviserend of uitvoerend partner.

Vraag 5: hoe wordt de voortgang bewaakt?

De voortgang wordt bewaakt door na goedkeuren van onderhavig plan een meerjarig programma voor de uitvoering van het plan van aanpak op te zetten. Hiervoor verantwoordelijk is het Kernteam GALA. Dit team bestaat uit de inhoudelijke beleidsadviseurs op het gebied van sociale basis, gezondheid, eenzaamheid, armoede, laaggeletterdheid, mantelzorg, cultuur en sport en bewegen aangevuld met deskundigen uit de wijkteams 18- en 18+.

Het Kernteam maakt daarbij gebruik van de voortgangsrapportage van de MAG. Vooralsnog wordt deze jaarlijks opgesteld, samen met de partners van de gemeente. De voortgangsrapportage is een combinatie van tellen en vertellen en schetst zo een beeld van hoe de gemeente Katwijk ervoor staat. Op basis hiervan kan de aanpak worden bijgestuurd.

Vraag 6: hoe wordt samenhang en synergie nagestreefd?

Het kernteam GALA, zoals genoemd bij vraag 5, komt regelmatig samen om de voortgang van de uitvoering van het plan van aanpak te bespreken. Tijdens die besprekingen wordt de integraliteit van de uitvoering gewaarborgd. Daarnaast werkt de gemeente Katwijk, zoals aangegeven, met een Maatschappelijke Agenda waarmee vanuit één visie en op integrale wijze beleid wordt uitgevoerd voor het hele sociaal domein.